

Utbildnings- och utvecklings- fonder 2007

Utbildnings- och utvecklingsfonder 2007

1. Inledning

I revisorernas granskningsarbete för 2008 ingår bland annat uppföljningar av tidigare rapporter. Detta görs exempelvis för att få en uppfattning om de synpunkter som tidigare redovisats av revisorerna lett till avsedda förbättringar. Att på detta sätt bidra till verksamhetens utveckling är en viktig del av revisionsarbetet.

2. Bakgrund

År 2001 genomförde landstingets revisorer tillsammans med den externa konsulten KPMG en granskning av hälso- och sjukvårdens utbildnings- och utvecklingsfonder där syftet var att kartlägga och avrapportera fondernas regelverk, uppbyggnad, redovisning och användning under år 2000. Granskningen resulterade i rapporten "Utbildnings- och utvecklingsfonder inom hälso- och sjukvården". Granskningen är bakgrunden till föreliggande rapport om forskningsfonderna gällande år 2007.

I revisionsrapporten från 2001 framkom bland annat att det förelåg ett behov av att se över gällande regler i syfte att skapa ett enhetligt regelverk i den då inrättade hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Anledningen till översynen var att det beslut om övergripande regler som år 1995 fattades av landstingsstyrelsen inte till alla delar reglerade fondernas hantering. Dessutom varierade reglerna mellan fonderna. Detta hade sin grund i att lokalt antagna regler, där sådana fanns, skulle fortsätta att gälla om dessa inte stred mot styrelsens övergripande beslut.

Enligt tidigare fastställda lokala regler skulle redovisning av fondernas användning årligen och för vissa fonder månatligen tillställas direktionen. I revisionsrapporten från 2001 fann revisorerna att denna rapportering inte fungerat som avsett, vilket ledde till påpekandet om att fungerande rutiner behövdes skapas för att säkerställa de lokala reglernas uppfyllande.

I revisionsrapporten framhölls även vikten av att föra ut informationen till berörda befattningshavare om innehållet i ett nytt regelverk.

I enlighet med revisorernas synpunkter i rapporten från 2001 fastställdes av landstingsstyrelsen ett nytt, enhetligt regelverk för utbildnings- och utvecklingsfonderna: "Regelverk för utbildnings- och utvecklingsfonder, s.k. forskningsfonder inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Landstinget i Värmland". Dessa regler började gälla från och med den 1 januari 2005.

3. Syfte och metod

Syftet med denna rapport är att följa upp den tidigare gjorda granskningen för att i första hand se om revisorernas synpunkter i den tidigare revisionsrapporten beaktats samt hur fondmedlen tagits i anspråk och om detta är förenligt med det nya regelverk som började gälla 2005. I samband med gran-

skningen har även en översiktlig genomgång av regelverkets övriga delar gjorts.

Granskningen inleddes med en genomgång av transaktioner och inskannade fakturor på samtliga fonder. Sammanställningar har tagits fram för respektive fond och för alla fonder sammantaget. Dessa uppgifter har, tillsammans med kontoavstämningen för forskningsfonderna för år 2007, varit det huvudsakliga underlaget för denna uppföljningsrapport.

För att få en fördjupad bild har kontakter tagits med ett urval befattningshavare inom ekonomistaben och vid vårdenheter. Därtill har frågor avseende ett urval av fonderna skickats ut. Frågorna har handlat om fondmedelshandtering, beslutsgång och ändamål i allmänhet men även riktats mot specifika transaktioner på enskilda fonder.

4. Regelverk

I regelverket för utbildnings- och utvecklingsfonderna från 2005 finns bl.a. följande riktlinjer:

Ändamålen skall vara något av eller en kombination av nedanstående alternativ:

- forskning inom verksamhetens område.
- vidareutbildning av verksamhetens personal i syfte att öka kompetensen.
- utvecklingsinsatser med inriktning mot verksamhetens målbeskrivning.
- personalvård.

Medel som godkänns för att *tillföras fonden* skall vara intäkter från något av nedanstående:

- ersättning för klinisk läkemedelsprövning
- ersättning för vetenskaplig behandlingsstudie som utförs vid sidan av ordinarie arbetsuppgifter.
- medel i form av gåvor, premier, stipendier, donationer m.fl. bidrag.
- ersättning för insatser som utföres utöver ej avsatt arbetstid av de anställda.

Ytterligare regler finns gällande *inrättande av nya fonder, administration, förfoganderätt, attest* samt *redovisning*;

Beslut om inrättande av nya fonder skall tas av resp. länsverksamhetschef och där sådan saknas skall beslut tas av förvaltningschef.

Forskningsfonderna skall ingå i förvaltningens redovisning och administreras av respektive länsverksamhet med bistånd av ekonomistaben.

Beslut om utdelning skall ske av länsverksamhetschefen eller förvaltningschefen. Beslutet skall ske i samråd på klinikmöte eller motsvarande. Länsverksamhetschefen eller motsvarande tillser att skriftlig framställan sker om utdelning ur fonden, vilket också kan utgöra del av underlaget för rapportering, avstämning och intern kontroll.

Attest av nyttjande av medel ska ske av den som innehar förfoganderätt.

I redovisningen balanseras fonderna till konto 2896 (skuldkonto i landstingets balansräkning). För att särskilja fonderna bokförs fonderna på respektive ansvarsenhet. Behållningen kommer sedan att ligga kvar på balanskontot under året. Kostnader respektive intäkter bokförs på resultatkonton på ansvarsenheterna för forskningsfonder. Vid månadsbryt ombokas periodens intäkter och kostnader mot respektive balanskonto. Omföringen sker av redovisningsansvarig.

5. Granskningens resultat

Ekonomi

Det finns 68 utbildnings- och utvecklingsfonder i landstinget. Sedan den förra granskningen har antalet ökat något. Aktiviteten på de olika fonderna har för år 2007 sett olika ut. Det finns fonder som använts relativt mycket, medan andra inte använts.

Avstämningen för fonderna år 2007 visar en ingående balans som är större än utgående balans. Fondmedlen har dock inte minskat i värde som redovisningen antyder. Utfallet beror på en bokföringsmässig inventering som gjordes i maj månad 2007 med syftet att renodla konto 2896 som forskningsfonderna bokförs mot. Fram till denna månad hade även projekt bokförts mot detta konto. För att lyfta bort medel som inte hade med forskningsfonderna att göra gjordes bland annat en debetbokföring på över fem och en halv miljoner kronor.

I själva verket har värdet på forskningsfonderna ökat, mer medel har tillförts än vad som disponerats. Värdet på forskningsfonderna var vid ingången av år 2007, 18 691 971 kr och vid årets slut 22 562 338 kr.

Enligt bokföringen har det totalt tillförts 7 808 068 kronor. Av detta belopp är 4 765 965 kronor ”nya” tillförda medel, vilket i huvudsak kommer från läkemedelsföretag. En mindre del är ersättning för kurser och utbildning, ca 340 000 kr. I samband med ovan nämnda översyn av fondernas redovisning har dessutom ett antal balansposter överförts från andra ansvarsenheter (3 042 103 kronor).

Under året har 3 937 701 kronor använts ur fonderna. Under 2007 har de sammanlagt största disponerade medlen bestått av kurser och konferenser för drygt 1,3 miljoner kronor. Löner och sociala avgifter för omkring 1,2 miljoner kronor, personalsociala åtgärder för ca 267 000 kronor och personalrepresentation för ungefär 117 000 kronor.

I fortsättningen kommer avstämningen att bli enklare att följa, tack vare att utbildnings- och utvecklingsfonder genom inventeringen under 2007 balanserats mot ett eget konto. Kontoavstämningen med tillhörande underlag kommer framgent även att förtydligas ytterligare, vilket är ett resultat av denna granskning.

Ändamål

När det gäller fondmedel som tagits i anspråk består, som tidigare nämnts, den största posten av kurser och konferenser. Mer än en tredjedel av utbildnings- och utvecklingsfondernas sammanlagda disponerade medel för året har redovisats för detta ändamål. Beloppet inkluderar enligt genomgångna fakturor exempelvis kongresser, resor, seminarier, kursavgifter och konferenspaket.

Det näst högsta beloppet av de disponerade medlen är löner och sociala avgifter. Den huvudsakliga anledningen till detta är främst kopplat till två av fonderna. På den ena fonden arbetar en sjuksköterska med forskning och på den andra arbetar tre sjuksköterskor med klinisk prövning. Enligt uppgift är det en förutsättning att forskning utförs för att få in fondmedel.

Kontot för personalsociala åtgärder inrymmer olika slags kostnader, exempelvis resor, underhållning, blommor, julbord och andra måltider. Liknande kostnader återfinns på kontot för personalrepresentation, med exempelvis kostnader från patienthotellet, julbord och andra måltider. Utöver detta förekommer en rad andra kontoslag; Köp av utbildning och facklitteratur, utställningar och mässor är exempel på detta. I några fall har det även gjorts inköp av utrustning och inventarier. Granskningen av samtliga fonders transaktioner visar en ganska stor variation av kontoslag för fondernas användningsområden. Totalt har 71 olika konton använts.

Rutiner

Under arbetet med denna rapport har kontakter tagits med berörda i verksamheten och ett antal frågeställningar om fondernas hantering och ändamål har skickats ut. De svar som inkommit från berörda befattningshavare visar att beslut om fondmedlens ianspråktagande fattas av verksamhetschef och divisionschef. Detta styrks även av underlagen i avstämningen av fonderna. Vidare visar de inkomna svaren på en uppfattning att fondmedlen skall disponeras på utbildning, kompetensutveckling, konferenser och personalsociala aktiviteter. Ändå finns en osäkerhet kring utbildnings- och utvecklingsfondernas formella regelverk, hur dessa ser ut och var dessa regler finns att tillgå.

I arbetet med att granska de olika transaktionerna har det i några fall visat sig att fonden fungerat som ett ”genomgångskonto” för de preliminärt registrerade fakturorna innan de slutbokförs på andra ansvarsheter. När bokföring sker på ”genomgångskonto” beror detta på att det s.k. beställarid har samma nummer som ansvarshetens, (fondens). Redovisningen för vissa fonder har därför blivit onödigt otydlig eftersom det i vissa fall har blivit många debet- och kreditbelopp vilka i slutändan tar ut varandra. Kontakter har tagits med berörda på ekonomistaben vilket har lett till att detta kommer att åtgärdas.

6. Slutsatser och kommentarer

Syftet med denna rapport är att följa upp den tidigare gjorda granskningen för att i första hand se om revisorernas synpunkter i den tidigare revisionsrapporten beaktats samt hur fondmedlen tagits i anspråk och om detta är förenligt med det nya regelverk som började gälla 2005. I samband med granskningen har även en översiktlig genomgång av regelverkets övriga delar gjorts.

I det nya gemensamma regelverket återfinns inte de tidigare reglerna om rapportering till direktionen. Eftersom rutinen inte längre är aktuell har frågan inte tagits upp i denna rapport.

Fondmedlen har, som redovisats, i huvudsak används till konferenser, löne-kostnader i samband med forskning och kliniskt provning samt till personal-sociala åtgärder. Andra ändamål har bland annat avsett kostnader i samband med utbildning. Samtliga ovan nämnda ändamål bedöms ligga inom ramen för gällande regelverk. Den huvudsakliga intäktskällan är från klinisk läkemedelsprovning vilket är i överensstämmelse med landstingets regelverk.

I likhet med vad som framkom i föregående revisionsrapport om utbildnings- och utvecklingsfonderna har det under denna granskningsperiod förekommit andra användningsområden än ovan nämnda. Exempel på detta är personalrepresentation och i några fall inköp av utrustning och inventarier.

I den förra revisionsrapporten framkom exempelvis att lokala regler då gav möjlighet att disponera fondmedel till personalrepresentation och inventarier. Att tolkningen ibland har blivit ganska vid kan till viss del förklaras med att tidigare gällande regler fortfarande tillämpas på grund av att gällande regelverk inte är känt.

Utifrån gällande regelverk finns möjlighet att göra en relativt fri tolkning av hur fondmedlen får användas. För att underlätta en likvärdig tolkning om hur fondmedel används kan ytterligare förtydliganden göras i regelverket

I den föregående rapporten fann revisorerna att det förelåg ett behov av att upprätta ett enhetligt regelverk om utbildnings- och utvecklingsfonderna. De poängterade också vikten av att regelverket kommer berörda befattningshavare tillhanda. Under arbetet med denna rapport har det framkommit att det råder en osäkerhet bland berörda om det formella regelverkets innehåll och var detta finns att tillgå. Tillgängligheten till regelverket kan förbättras på landstingets intranät, exempelvis genom att placera det under fliken ”riktlinjer”.

När det gäller övriga delar av regelverket, det vill säga administration, inrättande av nya fonder, förfoganderätt, attestregler samt redovisning, är intrycket att reglerna för dessa efterlevs, även om ingen djupare granskning företagits.

Anna-Lena Wallin
Revisionskontoret